

Stuttsga eftir Hans Andreas Djurhuus

Tí húsið við teim stóru vindeygunum er óbyggt.

Uttanfyri durin – og beint ígjögnum hann, rennur lítil á, mutlandi og tutlandi; men har er eingin, sum lurtar eftir henni. Og úti í grasgarðinum standa tróini, lág og krókut eru tey, samanknóðaði av stormi. Tey teska hvørt til annað, men eingin hoyrir tey, eingin uttan seyðurin, ið stendur uttan fyri garðin og jarmar; honum leingist eftir fólki, men her er einki fólki.

Húsið við teim stóru vindeygunum er eins og eitt stórt eyga, sum er brostið, eitt eyga, sum hevur sæð meir enn onnur eygu, men nú er sloknað og stírdnað í deyðanum.

Far innar í stovurnar – tær eru tómar, ikki eitt petti er inni í teimum.

Og tó var tað einaferð, at her var almikið av øllum. Her ljóðaðu glaðar røddir, her var liv og gleði, men nú er einki. Tað, ið inni var, er spjatt fyri allar vindar, komið á fremmandar hendur – selt.

Alt er selt uttan sjálvt húsið, men tað skal eisini seljast, so flyta onnur fólki inn, so verður aftur liv og virkan í teim stóru stovnum, men tá verða tær heldur ikki so, sum tær vóru; tí hvørt ætt hevur sitt merki og síni hugmál, og tey eru skiftandi og margháttlig sum sjálvt lívið.

Hvørt lið hevur sína søgu, hvørt hús hevur sína – og so eisini húsið við teim stóru vindeygunum.

»Meg minnst ein summardag við hjartari sól og andaløttum fleyri,« sigur áin uttari í durinum, »tá var grasið so grønt sum aldri áður, og sóleyurnar so gular sum reimaða gull.

Her úti í durinum sat ein lítill smádrongur og spældi sær – hann var púra einsamallur.

Hann sat og floytti keröld, og eg fórði tey úr einum enda av durinum í hin. »Hetta eru skip míni,« segði hann. »Nú fari eg at sigla – langt, langt burtur fari eg, heilt út í stóru verð.«

Uttanfyri sat ein fuglur og sang. »Tað er summur, tað er sólskin,« sang fuglurin. »Sum eg eri glaður!« Og drongurin gloymdi keröldini, hann hoyrði fuglin og fór út og setti seg á flaggarðin. Har sat hann og hugdi at honum. »Flúgv ikki burtur, tú syngur so vakurt,« segði hann.

»Ja, tað hoyrdu vit,« siga tey stóru vineyguni. »Og vit huga eisini dagin; tað var júst tá, at vit vóru tjaldapryð. Ja, tað var tá.«

Tað var tá, og nú er einki.

»Ikki er púra einki,« letur í trønum úti í grasgarðinum. »Fólkið er farið ella deytt, men vit standa eftir, og vit verða standandi enn eina stund.«

»Ja, tit standa enn,« siga vindeyguni, »vit minnst, tá ið tit vóru niðursett; tí vit



Húsið við teim stóru vindeygunum

Tað stendur uppi í bønum, langt av leið frá øðrum húsum: Húsið við teim stóru vindeygunum. Frá tí gongur gøta oman á sleipistøðina, har ljóða hamarsløg og mannamál allan dagin, har niðri er lív og stríð, men her er hvíld og friður, deyðans friður.

eru so gomul, at vit ikki huga nakran aldur.

»Eisini eg minnst tað,« sigur áin, »eg eri nógv eldri enn tit – eg havi sæð nógv, nógv meira. Eg havi verið alt, bæði skýggj og regn – ja, so sanniliga havi eg tað.«

»Vit eru ikki borin her á landi,« siga tróini. »Vit eru ferd higar. Har, ið okkara vøggja stóð, var vakrari enn her. So nógv, nógv vakrari. Har eru stórar skógir, og tróini rökka heilt upp til himmals. Tey eru so høg, at vit tektu ikki toppin á teimum.«

»Hatta er nú skrógg,« letur í einum lítillum fugli, sum hevur sitið á grasgarðinum og lurtar eftir, »eg havi sjálvur sæð tey.«

»Eg veit, hvør ið ferd tykkum higar,« sigur áin, »tað var hin sami smádrongurin, sum spældi sær við keröldini. Hann hevði verið burtur í fleiri ár. Eg mundi ikki kent hann.«

»So, var tað hann?« siga vindeyguni. »Ja, her hava verið so nógv børn, at vit ongantið hava vitað skil á teimum. So var tað eisini hann, sum sat her inni í stovuni og skrivaði.«

»Effinett,« sigur áin, »tað var júst hann. Hann sat og yrkti um meg og fuglarnar,

hetta landið og fólkið, ið livir her. Smádrongurin, ið spældi sær við keröldini, var vordin skald. Eg veit tað, eg ferðist so víða; tí, sum eg segði í áðni, eg havi bæði verið skýggj og regn.«

»Ja, hatta er satt,« sigur fuglurin. »Eg havi sjálvur hoyrt kvæðini; smádreingirnir hava kvæðið tey og vóru so tignir av teimum, at teir gloymdu at steina meg. Tað eru vøkur kvæði, eg dugi at skyna á slíkum; tí eg eri sjálvur skald.«

»Ja, tú syngur jú í heilum,« siga tróini. »Ein fær ikki náttarfríð fyri sær.«

Vindeyguni standa eina stund og stara fram fyri seg, so suffa tey. »Ja, ja, ein ætt søkkur í grøv, ein onnur sprettur upp, so er lívið.« Rútarin døgast, vindeyguni gerast so rørd, at tey tára; tí døgast tey. »Deðin fer av stað við øllum, men vit verða standandi, tí vit hava ongantið lívað.«

»Jú menn hava tit so,« sigur áin, »tí hava lívað og líva enn, einki kann doyggja, og so heldur ikki tit.«

»Nei, eingin deyði er til,« siga tróini. »Tey gomlu tróini í stóra skógunum, hadani vit eru ættað, vóru von at siga: Alt broyst og um-

skipast, men eitt er varandi, og tað er lívið.«

»Hatta er satt, hatta havi eg eisini hoyrt,« sigur fuglurin.

II.

Lýtt og leikandi kemur fleyrið tvørtur um fjørðin, fer suðandi millum grösini, so tey bendast og bogna, fær leyvið á trønum at leifra og tær gulu sóleyurnar at skaka hövðinum.

Sólin skínur bjørt og stingur heitt, hon kagar gjøgnum tey stóru vindeyguni inn í tær tómu stovurnar, har eiturfon hongur undir bjálkunum, og hon speglar sær í ánni, har smáslíni svimja aftur og fram. Tey eru púra óttaleys, tí her er eingin at órógva tey.

Fuglurin kemur flúgvandi oman úr haganum og setir seg á flaggarðin, mitt í alt sólskinu.

»Her er so tígandi,« sigur hann, »hví práta tit ikki?«

»Vit hava einki at práta um,« siga vindeyguni – tey stara hugsandi oman á kálgarðin, har tróini standa dovísliga bogin og halla vanga. »Vit droyma og minnst.«

»Eisini vit droyma og minnst,« siga tróini, »vit droyma um stórskógin og

hoyra vindin suða millum greinarnar á teim túsdára gomlu trønum, og vit minnst á ferðina higar. Vit leingjast, vit hava heimtrá. Her trívast vit ikki, stormurin krókar okkum, veturin bitur okkum. Her er ringt at vera. Vóru vit bara aftur í stórskónum, har vardu tey stóru tróini tey smáu, men her er eingin, ið verjir.«

»Tit kunnu tuga og ikki standa har og knarra, einki er so leiðisamt sum at hoyra knarr,« sigur áin. »Eg veit ein, ið ikki knarraði, og heldur ikki fjeppaðist hann uppi í øllum fremmandum.«

Ain fær ikki tagnað aftur, hon heldur fram. »Tað var drongurin, ið spældi sær við keröldini. Hann hevði sett sær annað endamál. Hann vildi lera fólkið at hugsa sum hann, vildi hava tað at ganga fram í øllum lutum, so tað kundi virða tær ognir, tað átti; men mong fataðu hann ikki, tí tey fávitskutu eru sein at fata, og tað er oftast so, at fjøldin av einum fólki er fávitskut.«

Og áin heldur fram:

»Meg minnst ein heystardag, hann kom gangandi niðan ímóti húsnum her, lættliga gekk hann, vakur var hann, tað var vón í hvørjum fótafari. Hann

hevði verið í Havn, og har hevði hann fingið íbirt eitt felag, sum skuldi røkja og nora um tær ognir, fólkið átti. Hann kom uttar í durin, har sum eg rann, og hevði runnið mong harrans ár, áður hann sá dagsins ljós, og har eg renni enn. »Eydnan er við mær, verk mitt fer at eydnast,« segði hann. »Hoyrir tú tað, lítli áarløkur, ið kemur innast inni úr sjálvum fjalsins hjarta, nú fara ljósari og betri tíðir at koma fyri land og fólk.« Jú, eg hoyri og gleðist, segði eg, og mest gleðist eg yvir, at tað gongst tær eftir vild. Eg veit ikki, um hann skilti talu mína, men eitt gjørdi hann, hann tók eitt ílat niður í meg og drakk av vatni mínum. Aldri havi eg lagt størri meg í drykk mín enn tá, tí eg vildi gera hann so sterkan, at einki skuldi kunna standa ímóti honum; hann drakk, drakk seg ótystan. »Einki vatn er ímóti kelduvatni,« segði hann.

»Meg minnst ein annan dag, tað var um várið nokur ár seinni, tá kom hann aftur niðan gjøgnum bøin; men nú gekk hann ikki so lættliga sum seinast. Hann var sjúk, hann helt, at tað verk, hann við so glaðum vónum var farin undir, nú var oytt og gjørt til einkis; ta ferðina kom hann ikki uttar í durin, men varð sitandi inni í stovuni.«

»Ja, tann dagin minnst vit,« siga vindeyguni.

»Eisini vit minnst hann,« siga tróini, »Leyvið feyk av greinum várum, vetur var í hondum, summarið var ein vakur, horvin dreymur.«

»So var tað eisini hjá honum,« sigur áin. »Tað fólði hann longu tá, at hann bar deyðans kulda í hjartanum.

Og nú er hann deyður. Hann doyði ikki her, men í einum øðrum stað, eg frætti tað frá meginánni, ið rennur fram við stór hús, har fjøld av sjúklingum liggur og andast.«

»Ja, hann er farin,« siga vindeyguni, »og tey, ið her búðu, eru eisini farin, deyð ella burturlutt, nú er tómt og oyðit, har ið fyrr var liv og gleði – ella kanska var tað sorg. Eg dugi so illa at skilja millum hesi bæði, mær tykir, tey eru hvørjum øðrum so ógvuliga lík.«

»Tað eru tey eisini,« sigur fuglurin úti á flaggarðinum; »tey eru sprottin úr somu kjarnu, sprottin úr lívinum, ið aldri doyr.«

Og fuglurin fer á flog, flýgur niðan í fjallið, syftur seg upp um hamarin og hvørstur í loftinum...

Húsið við teim stóru vindeygunum er tígandi, men eitt suff andar gjøgnum stovurnar. Er tað gjóstur ella tey deyðu, ið ferðats her inni? Eg veit tað ikki – men spyr ána, hon veit, tí hon hevur verið alt, bæði skýggj og regn.